

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 83g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 85 alin. (1) literele f) și i) din Codul de procedură civilă și din articolul 4 alin. (1) pct. 13) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 3 decembrie 1992

(scutirea autorităților publice de la plata taxei de stat)

CHIȘINĂU
13 septembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 10 iunie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 13 septembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textelor:

- „autoritățile publice” din articolul 85 alin. (1) lit. f) și „autoritățile publice centrale, organele centrale de specialitate ale administrației publice, precum și autoritățile administrației publice locale” din articolul 85 alin. (1) lit. i) din Codul de procedură civilă;

- „autoritățile publice centrale, organele centrale de specialitate ale administrației publice” din articolul 4 alin. (1) pct. 13) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 3 decembrie 1992, ridicată de dl Serghei Musiuc, parte în dosarul nr. 2-21766/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Eduard Galușceac de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 4 noiembrie 2019, Consiliul municipiului Chișinău și Primarul general interimar al municipiului Chișinău au formulat o acțiune în justiție în vederea declarării nulității unui proces-verbal de recepție finală a unui bun imobil și radierii acestuia din Registrul bunurilor imobile. Dl Serghei Musiuc are calitatea de pârât în acest proces. Dnele Tamara Ciochina și Maria Ciochina, dl Constantin Ciochina și Agenția Servicii Publice au calitatea de intervenienți accesorii.

4. În cadrul examinării cauzei, dl Serghei Musiuc a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate la § 1.

5. La 7 iunie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis ridicarea excepției și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...].”

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 85 Scutirile de taxă de stat

„(1) De taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc:

a) reclamanții în acțiunile:

[...]

- născute din raporturi de contencios administrativ;

[...]

f) procurorul, **autoritățile publice**, organizațiile și persoanele fizice care, conform legii, sînt împuternicite să adreseze în instanță cereri în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane ori în apărarea intereselor statului sau ale societății și să depună cereri de contestare a hotărîrilor instanțelor judecătorești;

[...]

i) **autoritățile publice centrale, organele centrale de specialitate ale administrației publice**, Curtea de Conturi și organele subordonate lor, finanțate de la bugetul de stat, precum și **autoritățile administrației publice locale** – la înaintarea acțiunilor și la contestarea hotărîrilor instanțelor judecătorești, inclusiv în cauzele examinate în procedură de contencios administrativ, indiferent de calitatea lor procesuală;

[...].”

8. Prevederile relevante ale Legii taxei de stat nr. 1216 din 3 decembrie 1992 sunt următoarele:

Articolul 4
Înlesnirile vizând taxa de stat

„(1) Sînt scutiți de plata taxei de stat în instanțele judecătorești:

[...]

13) **autoritățile publice centrale, organele centrale de specialitate ale administrației publice**, Curtea de Conturi și organele subordonate lor, finanțate de la bugetul de stat, precum și autoritățile administrației publice locale – la înaintarea acțiunilor și la contestarea hotărîrilor instanțelor judecătorești, inclusiv în cauzele examinate în procedură de contencios administrativ, indiferent de calitatea lor procesuală;

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării privind excepția de neconstituționalitate

9. Autorul sesizării susține că prevederile contestate care exceptează autoritățile publice de la plata taxei de stat în cazul formulării unei acțiuni în justiție încalcă dreptul la un proces echitabil și principiul egalității părților în procesul judiciar.

10. Autorul pretinde că scutirea autorităților publice de la plata taxei de stat favorizează creșterea numărului de cereri de chemare în judecată depuse de către acestea în comparație cu numărul de acțiuni în justiție depuse de către justițiabili, care nu sunt scutiți de la plata taxei de stat.

11. În opinia autorului, textele contestate sunt contrare articolelor 16, 20, 23, 26, 54 și 119 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, și a Legii taxei de stat nr. 1216 din 3 decembrie 1992, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Ea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

15. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie unele prevederi ale articolului 85 alin. (1) lit. f) și i) din Codul de procedură civilă și ale articolului 4 alin. (1) pct. 13) din Legea taxei de stat, care exceptează de la plata taxei de stat autoritățile publice centrale și locale în cazul formulării unei acțiuni în justiție. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva criticilor invocate de autorul excepției.

16. Curtea subliniază că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ inițiată de Consiliul municipiului

Chișinău și de Primarul general interimar al municipiului Chișinău, care au fost scutite de plata taxei de stat. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la examinarea cauzei.

17. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental.

18. Autorul sesizării susține că textele legale contestate încalcă articolele 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 [*dreptul la apărare*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] și 119 [*folosirea căilor de atac*] din Constituție.

19. Curtea reiterează că dispozițiile constituționale ale articolului 16 devin incidente atunci când autorul sesizării demonstrează existența unui tratament diferențiat în privința exercițiului unui drept garantat de Constituție (DCC nr. 143 din 15 decembrie 2020, § 21).

20. Cu privire la incidența articolelor 23, 54 și 119 din Constituție, Curtea nu a putut identifica din argumentele prezentate de autor nicio critică de neconstituționalitate a prevederilor contestate. Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție în lipsa unei argumentări proprii nu reprezintă veritabile critici de neconstituționalitate. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că, dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, ea s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (DCC nr. 4 din 5 ianuarie 2021, § 23).

21. Cu privire la incidența articolelor 20 și 26 din Constituție, din argumentele autorului sesizării, Curtea nu întrevide în ce măsură scutirea autorităților publice de la plata taxei de stat îi restrânge acestuia exercițiul dreptului la un proces echitabil și dreptul la apărare.

22. Suplimentar, Curtea reiterează că accesul la justiție nu presupune gratuitatea actului de justiție și nici, implicit, realizarea unor drepturi pe cale judecătorească în mod gratuit. În cadrul mecanismului statului, funcția de restabilire a ordinii de drept, care se realizează de către autoritatea judecătorească, reprezintă de fapt un serviciu public ale cărui costuri sunt suportate din bugetul de stat. Astfel, legislatorul este îndreptățit să instituie taxe de stat pentru cererile de chemare în judecată pentru a putea acoperi anumite costuri ale procedurii judiciare la care participă părțile aflate în litigiu (a se vedea DCC nr. 74 din 21 mai 2019, §17). Totodată, ține de dreptul discreționar al legislatorului, prevăzut de articolele 72 alin. (3) lit. e) și 115 alin. (4) din Constituție, de a scuti unele categorii de subiecți sau de cauze de la plata taxei de stat.

23. Deoarece nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental în prezenta cauză, Curtea reține că nici articolul 16 din Constituție nu este aplicabil.

24. Prin urmare, Curtea constată că sesizarea în cauză nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textelor:

- „autoritățile publice” din articolul 85 alin. (1) lit. f) și „autoritățile publice centrale, organele centrale de specialitate ale administrației publice, precum și autoritățile administrației publice locale” din articolul 85 alin. (1) lit. i) din Codul de procedură civilă,

- „autoritățile publice centrale, organele centrale de specialitate ale administrației publice” din articolul 4 alin. (1) pct. 13) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 3 decembrie 1992, ridicată de dl Serghei Musiuc, parte în dosarul nr. 2-21766/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 13 septembrie 2022
DCC nr. 121
Dosarul nr. 83g/2022*